

Õpetajad Eesti talust

Paljud meie õpetajatest on pärit eesti talust. Mõnest talust on tulnud rohkem kui üks koolmeister. See teadmine viis mind Aruküla männiku lähedal asuvasse tallu, mille peremees Kalju Orgussaar näitas kõigepealt suurt maakividest endist rehealust, sealsamas perekonna suveruume ja nende seintel olevaid mälestuspilte ning avarat taluõue.

«Selle talukoha, mille suurus on 62,65 ha ja sellest põldu 12 ha, ostis Tõnu Steinmann mõisniku käest. Tema tütar Elvine Steinmann (Nuga) oli Aruküla kooli õpetaja 1924—1930. a. Teine tütar Anete oli abielus minu isa Tõnis Orgussaarega.

Mida ma mäletan oma isast? Ta sündis 27. okt. 1889. a. Viljandimaal Meleskis. Perekond elas klaasivabriku lähedal. Pärast Riia Vaimuliku Seminari lõpetamist tuli ta tööle Aruküla kreeka-katoliku usu kihelkonnakooli, seejärel töötas mõned aastad Tallinnas Westholmi gümnaasiumis. Aastatel 1920—1946 oli isa Aruküla kooli juhataja ja direktor, pärast seda veel neli aastat õpetaja.

Elasime Aruküla koolimajas. Peres oli neli last — õed Olga (1919), Aino (1925), Laine (1929) ja mina (1923). Isa palk oli 140 krõoni kuus, aga rahapuudus oli suure pere tõttu alati. Isa sai küll pärimiste käigus Porisoo talu peremeheks, aga palju raha kulus siin maaparandustöödeks. 1943. a. kolis perekond täielikult talu, isale jäi esialgu koolimajas

kasutamiseks üks tuba, kuid lõpuks tuli ka tema.

Isa oli resoluutne mees, teda kardeti. Ta oli karm, kuid hea südamega. Teatud määral kinnine, oma meelsust eriti ei väljendanud, aga siiski isamaaliste mõtetega. Isa oli Aruküla laulukoori juht, käis isegi jalgsi Peningile koori juhatamas. Eriti tegeles ta puhkpilliorkestriga, aga koolis oli ka vilepillide orkester. Ta tundis hästi vene keele õpetamist, pensionil olles hakkas oma süsteemi järgi koostama vene keele õpikut, jõudis mitu vihkut valmis, aga halva tervise tõttu jäi see töö pooleli. Isa suri 30. mail 1965. a.»

Selline oli Aruküla kauaegne koolijuht. Porisoo talu, mis tänä hoiab tema mälestust, sai talle armastatud koduks. Praegu töötab Aruküla põhikoolis kehalise kasvatuse õpetajana Tõnis Orgussaare lapselaps Signe Kallaste (Orgussaar), kes ei põlga kaugeks 3,5 km pikkust koduteed.

«Signe oli vanaisa Tõnise ja o, nad said väga hästi läbi,» meenutab Ilme Orgussaar, praegune Porisoo talu perenaine.

Kolm tublit pedagoogi ühest talust, seda polegi ju nii vähe.

«Suvel on meie õuel kuni 15 suguvõsa lapselast,» kinnitab Kalju Orgussaar. Kas on nende hulgas ka mõni tulevane pedagoog? Või talupere-mees-pedagoog?

OLAVI UUEMAA,
Aruküla Muinsuskaitse
Seltsi liige